

RPO-664998-11

Antoniewo, dnia 29.03.2011 r.
BUREAU
PRAW OBYWATELSKICH
Wpł. 2011-04-05
Zał. NR. 1385/109

L.dz. MOW/SO/1003/2011

Biurowo
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
Warszawa
Zespół „Krajowy Mechanizm Prewencji”

Poniższe pismo zwiera ustosunkowanie się do uwag i wniosków zawartych w informacji o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Antoniewie i jest odpowiedzią na pismo sygnowane przez Wicedyrektora Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” z dnia 3.03.2011 ze znakiem RPO-664998-VII-7020.8.4/11/33.

W dokumencie zatytułowanym **Informacja o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Antoniewie** oprócz końcowych wniosków zawartych w ostatniej części, znajdują się uwagi rozproszone w tekście. W odpowiedzi odnosimy się w kolejności najpierw do nich i tak:

Odnośnie uwag w rozdziale 4.4 obejmującym prawa do wykonywania praktyk religijnych wyjaśniamy, że kwestionowany fragment zapisu odnosi się do możliwości samodzielnego wychodzenia poza teren ośrodka z czym kwestia uczestnictwa w praktykach religijnych jest związana pośrednio. Wspomniany zapis ma jednak wadę w użytym sformułowaniu i zostanie zgodnie z sugestią usunięty.

Odnośnie uwag w rozdziale 4.5 dotyczącym ochrony więzi rodzinnych wyjaśniamy, że wprowadzając zapis zawężający krąg osób odwiedzających do rodziny (krewnych) i opiekunów mieliśmy na uwadze względy wychowawcze, jak choćby zalecenia sądów zawarte w różnych miejscach o „konieczności odizolowania od negatywnego środowiska”, ochronę nieletnich po incydentach z ułatwianiem prób samowolnego oddalenia przy udziale osób postronnych, wreszcie przesłanki merytoryczne. Te zaś wskazują na potrzebę ochrony więzi rodzinnych a mniej na gwarantowanie utrzymania szerszych, rówieśniczych relacji społecznych. W praktyce kategoria „osób odwiedzających” ujmowana jest rozszerzająco i obejmuje także kuzynostwo czy przyjaciół. Zapis Regulaminu Wychowanków podkreśla jednak w ten sposób preferencję dla relacji rodzinnych, wcześniej osłabianych także ich własną aktywnością na rzecz relacji koleżeńskich czy osobistych. W uznaniu jednak że regulacja nadrzędna nie zostawia miejsca na taką interpretację wspomniany zapis będzie zmieniony.

Dodatkowo trzeba się zgodzić z inną uwagą, że niejasny zapis mówiący o „obecności pracownika w czasie odwiedzin (chodzi o obecność na miejscu a nie asystę) powinien zostać usunięty.

Co się tyczy uregulowań dotyczących wymiaru czasu przeznaczanego na rozmowy telefoniczne wyjaśniamy, że były one początkowo szersze i zostały zmienione w celu lepszego dostosowania do rozkładu zajęć i możliwości organizacyjnych, co uwzględnia charakter zajęć i możliwości połączenia (zajęcia w terenie, w sali sportowej, w pracowni komputerowej). W rzeczywistości częstymi kontaktami z dziećmi zainteresowana jest tylko część spośród rodziców i podniesiona w piśmie proporcja czasu przeznaczanego na rozmowy do liczby wychowanków nie pokazuje prawdziwego stanu rzeczy. Z większością rodziców kontakt jest utrzymywany z inicjatywy wychowawców i nauczycieli, z wykorzystaniem prywatnych numerów telefonicznych włącznie. Podtrzymywanie i rewitalizacja więzi rodzinnych jest jednym z priorytetów programu wychowawczego ośrodka. Możliwość zmian będziemy mieć na uwadze.

Co do końcowej adnotacji w tym rozdziale odnoszącej się do rzekomej kontroli korespondencji wyjaśniamy, że w ośrodku cenzura nie jest praktykowana i korespondencja nie jest kontrolowana. Wychowawcom przypomniano, że powinni zwracać uwagę na poszanowanie sfery prywatności podopiecznych i przestrzegać obowiązujących uregulowań w tym zakresie.

Oдноśnie uwag w rozdziale 4.7 obejmującym zagadnienia ochrony przed patologią przytoczone są opinie o negatywnych zjawiskach w zbiorowości polegających na złym traktowaniu, zaburzonych relacjach i „doznawaniu przykrości i przemocy ze strony kolegów” z zaleceniem do wnikliwego obserwowania tej sfery. Pozostaje nam stwierdzić, że negatywne zjawiska typu mobbingu i agresji są immanentnym składnikiem dynamiki relacji w częściowo izolowanej społeczności młodzieży kwalifikowanej jako niedostosowana społecznie i jako takie są przedmiotem *stałego zainteresowania*, monitoringu, badań ewaluacyjnych i bieżącej pracy wychowawczej i profilaktycznej.

Oдноśnie uwag dotyczących korzystania z telefonu publicznego zamieszczonych w rozdziale 4.8 podajemy, że wskazane wadliwe zapisy w Regulaminie dotyczące możliwości ograniczenia korzystania z aparatu telefonicznego w określonych sytuacjach zostaną usunięte.

W nawiązaniu do fragmentu dotyczącego kar pozaregulaminowych wyjaśniamy, że surowo brzmiące określenia w rodzaju „stosowania odpowiedzialności zbiorowej” w dużej części tłumaczą się przez kontekst społeczny i tak np. „kara zbiorowa” jest możliwa do zastosowania w przypadku zbiorowego naruszenia regulaminu czy zasad współżycia społecznego (np. bojkot lekcji przez uczniów klasy) a ograniczenia w rodzaju wzmiankowanego „zakazu zakupów” czy korzystania z Internetu są po prostu cofnięciem przywilejów.

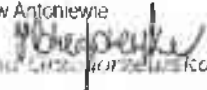
Nadzór pedagogiczny przeanalizuje praktykę stosowania systemu motywacyjnego w zespołach wychowawczych w celu wychwycenia działań dyscyplinujących mogących mieć dwuznaczny charakter, mogących być naruszeniem Regulaminu lub ewidentnie pozaregulaminowych.

Wszelkie niewłaściwe formy traktowania nieletnich przez dorosłych, w tym wychowanków przez kadre pedagogiczną uznać należy bezdyskusyjnie za niedopuszczalne. Nadzór pedagogiczny podejmie kroki w kierunku szczegółowego analizowania takich przypadków, wskazywania na ich bezpośredni związek z naruszaniem praw człowieka i podejmowania działań w celu ich całkowitego eliminowania. Podjęte zostaną działania o charakterze diagnostycznym a następnie profilaktycznym wśród pracowników pedagogicznych aby przeciwdziałać ewentualnym nadużyciom w relacjach wychowawca – wychowanek, zwłaszcza polegających na agresywnych zachowaniach werbalnych i niewerbalnych wobec nieletnich.

Rekapitułując i jednocześnie odnosząc się do wniosków końcowych przedstawionych w celu poprawy stanu przestrzegania praw wychowanków stwierdzamy, że:

- 1) Zostaną zweryfikowane zastrzeżenia wychowanków dotyczące stosowania wobec nich przemocy werbalnej i fizycznej i podjęte stosowne środki dla przeciwdziałania takim zdarzeniom.
- 2) Należy zaznaczyć, że przeciwdziałanie podkulturowym zjawiskom przemocowym wśród młodzieży jest przedmiotem stałego monitoringu, badań i planowych działań profilaktycznych.
- 3) Zostaną zweryfikowane procedury dokumentowania przypadków działań i interwencji o szczególnym charakterze w tym stosowania środków przymusu bezpośredniego.
- 4) Podjęte zostaną działania zapobiegawcze mające na celu wyeliminowanie pozaregulaminowych kar i środków dyscyplinujących.
- 5) Należy stwierdzić, że zagwarantowanie wychowankom stałej opieki medycznej w placówce leży poza kompetencjami dyrektora, jakkolwiek działania w tym kierunku były podejmowane.
- 6) Stosowne zmiany zapisów w Statucie MOW i Regulaminie Wychowanków zostaną dokonane tak, aby nie zawierały niejasności i pozostawały zgodne z obowiązującymi przepisami wyższego rzędu.
- 7) Należy stwierdzić, że informacje o adresach instytucji stojących na straży praw nieletnich były i są dostępne w gabinetach i miejscach przeznaczonych na publiczne informacje i zawiadomienia. Zostaną także wywieszane na gazetkach informacyjnych poszczególnych zespołów wychowawczych.
- 8) Rozważona zostanie możliwość powiększenia zakresu monitoringu w stopniu sugerowanym w zaleceniach. Jednocześnie wskazujemy, że będące zresztą przedmiotem licznych dyskusji rozszerzanie stosowania monitoringu elektronicznego ma swoje ograniczenia. Wprowadzanie monitoringu do pomieszczeń mieszkalnych ingeruje silnie w środowisko emocjonalne i społeczne i może mieć mało widoczne ale daleko idące skutki szczególnie w instytucji częściowo izolacyjnej jaką jest ośrodek wychowawczy.

W zakończeniu informujemy, że Rada Pedagogiczna została poinformowana o przebiegu działań reprezentantów Rzecznika Praw Obywatelskich i formułowanych wstępnych ocenach. Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego wskazał na konieczność przestrzegania praw nieletnich wychowanków ośrodka, ich prawidłowego ujęcia w obowiązujących dokumentach wewnętrznych i bezwzględnej konieczności interpretowania sytuacji i zdarzeń wychowawczych zgodnie z tymi prawami. Przeprowadzono także indywidualne rozmowy z wychowawcami zespołów wychowawczych a pod koniec roku szkolnego zostanie przeprowadzona kolejna ankieta ewaluacyjna dotycząca zagrożeń dla bezpieczeństwa fizycznego i psychologicznego wychowanków. Zorganizowano również szkolenie na temat „Budowanie pozytywnych relacji z wychowankiem”.

DYREKTOR
Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego
w Antoniewie

mgr Justyna Czarna

RPO-664988/117

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2011-06-06
ZAL.	NR 1398925

WICEKURATOR OŚWIATY

ul. Kościuszki 93
61-716 Poznań

WKWiO-0718/5/11

Poznań, 1 czerwca 2011 r.

**Pani
Magdalena Chmielak**

**Dyrektor Zespołu
„Krajowy Mechanizm Prewencji”**

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

dotyczy: kontroli w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Antoniewie

Odpowiadając na pismo z 3 marca 2011 (data wpływu do KO 9 marca br.) Kuratorium Oświaty w Poznaniu informuje, że przeprowadzono – 25 maja 2011 r. - ponowną kontrolę w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Antoniewie dotyczącą zadań wychowawczych i przestrzegania praw nieletnich w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego, zgodnie z przepisami i procedurami oraz zapisami w statucie ośrodka.

Podczas kontroli stwierdzono, że w statucie ośrodka określono szczegółowe cele i zadania, z uwzględnieniem zadań terapeutycznych i resocjalizacyjnych. Opisane zostały szczegółowe działania wychowawcze, profilaktyczne i resocjalizacyjne. W zakresie zadań szczegółowych, umieszczono w statucie odniesienie do programu wychowawczego i programu profilaktyki placówki. Określono również zasady składania skarg, łącznie z możliwością odwołania się.

Z oświadczenia dyrektora ośrodka wynika, że dokumentuje się wszystkie przypadki stosowania przymusu bezpośredniego i przemocy; ostatni wpis tego dotyczący był z 5 listopada 2007 r. Dyrektor ośrodka poinformował, że od tego czasu nie było przypadku stosowania przymusu bezpośredniego.

Statut MOW określa prawa i obowiązki wychowanków, w tym indywidualne programy pracy z wychowankami w zakresie zasad przydzielania kar i nagród, łącznie z trybem odwołania się od kary.

W roku szkolnym 2010/2011 w statucie Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego dokonano zmian w zakresie traktowania wychowanków,

w szczególności umożliwiono odwiedziny osób niebędących rodziną, opisano miejsce spotkań, usunięto wpis ograniczający uczestnictwo w praktykach religijnych i korzystania z aparatu telefonicznego (wydłużono możliwość rozmów zewnętrznych w dni wolne i święta oraz w sytuacjach wyjątkowych). W zapisach statutowych wprowadzono diagnozowanie przyczyn i dynamiki złego funkcjonowania społecznego wychowanka oraz jego indywidualnych problemów rozwojowych. Opisano również priorytetowe zadanie ośrodka w zakresie działań edukacyjnych, terapeutycznych i wychowawczo-resocjalizacyjnych, które uwzględniają indywidualizację procesu nauczania i wychowania.

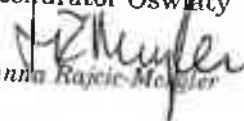
Pedagog i wychowawcy przeprowadzili rozmowy informując wychowanków o ich prawach i możliwości zwrócenia się o pomoc do instytucji stojących na straży praw dziecka. W gablocie na korytarzu głównym umieszczono adresy Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Praw Obywatelskich, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz sądu rodzinnego.

Podczas kontroli stwierdzono w statucie brak zapisu określającego warunki pobytu w ośrodku zapewniające wychowankom bezpieczeństwo i zaspokojenie ich potrzeb, w tym ochronę przed przemocą, uzależnieniami i innymi przejawami patologii społecznej, co zalecono do wykonania.

Kuratorium informuje także, iż w swoich działaniach odniosło się do tych zagadnień z *Informacji o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Antoniewie* (cz. 5 Wnioski i zalecenia), które dotyczą kompetencji organu nadzoru pedagogicznego, jakim jest kurator oświaty.

Nawiązując do rozmowy telefonicznej z 9 maja br. jeszcze raz przepraszamy za zwłokę w udzieleniu odpowiedzi.

Wicekurator Oświaty

Hanna Rajcic-Mejer